

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Боднар Г. Ф.

1. Вступ

Відповідно до щорічного Звіту про легкість ведення бізнесу («Doing Business 2018») Україна опинилась на 76 місці з 190 країн [1]. Безперечно, завдяки Податковій реформі 2015 року, Україні останніми роками вдалося значно покращити свої позиції у міжнародному рейтингу «Ведення бізнесу» за критерієм «Оподаткування». Покращення індикатора «Оподаткування» за минулий рік дозволило Україні піднятися за ним на 4 позиції і посіла 76-е місце. Цьому сприяло спрощення процесу сплати податків для компаній, завдяки введенню електронної системи подання декларацій та сплати єдиного соціального податку.

Отже, результативність процесу оподаткування в економіці є умовою створення сприятливих умов для нарощення суб'єктами господарювання ділової активності в легальній економіці завдяки поліпшенню інвестиційного та бізнес-клімату в країні. А також створенню такого інституційного середовища, яке б мотивувало до активізації підприємницької ініціативи.

Проте залишаються питання, вирішення яких не тільки дозволить піднятися Україні у світових рейтингах, але і створити сприятливі для ведення бізнесу умови, серед яких вагоме значення належить податковому питанню.

Тому питання дослідження податкового менеджменту є актуальним і на часі.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є діяльність у сфері оподаткування, зокрема механізми адміністрування податку, питання щодо реформування податкового законодавства в частині податку на прибуток, трансфертне ціноутворення, а також питання державного податкового планування.

Одним з найбільш проблемних місць є інституційне забезпечення діяльності у сфері оподаткування, необхідність удосконалення планування податкового планування та регулювання, а також можливість і готовність застосовувати сучасні податкові інструменти в українській практиці.

3. Мета та задачі дослідження

Метою роботи є дослідження важливих питань податкового менеджменту на зламі реалізації фіскальних реформ та поширення світового досвіду податкового регулювання.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі задачі:

1. Виділити основні питання, які вимагають вирішення в українській практиці оподаткування.
2. Проаналізувати напрями та тенденції податкових змін.
3. Окреслити напрями удосконалення податкового менеджменту на сучасному етапі розвитку.

4. Дослідження існуючих рішень проблеми

Питання оподаткування залишається на часі та розглядається через нові можливості ефективного акумулювання коштів для цілей суспільного розвитку з одного боку, та створення сприятливих умов для економічного розвитку – з іншого. Серед основних напрямків вирішення цієї проблеми можуть бути виділені:

- питання вибору податкових інструментів і механізмів регулювання бізнес-процесів у економіці для мотивування їх розвитку [2, 3];
- питання податкового регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності [4–6];
- дослідження світового досвіду вирішення проблем оподаткування та ознайомлення із шляхами їх вирішення [1, 7–10].

Зокрема, значення оподаткування для розвитку підприємств підкреслено у роботах [1, 4]. Робота [2] присвячена сучасним інструментам податкового регулювання, зокрема спеціальним економічним зонам та пільговим податковим режимам.

У роботі [3] зазначено, що основними формами підтримки інвестиційної й інноваційної діяльності є такі податкові інструменти: пільгове кредитування, надання податкових пільг і канікул.

Автором [5, 6] показано, що податкова політика держави є важливим важелем втручання держави в соціально-економічні процеси через комплекс економічних, організаційних і правових заходів щодо регулювання податкових відносин. Така політика повинна бути узгоджена з цілями довгострокового економічного зростання та діяти як ефективний інструмент соціально-економічного розвитку країни в умовах ринкової економіки.

Викладений альтернативний варіант вирішення проблеми оптимізації оподаткування передбачає подолання таких перешкод даного процесу як слабе податкове адміністрування, слабе управління, корупція, робота із секторами, що важко оподатковуються (малий бізнес, фермерство, професійна діяльність) [7]. А також корпоративна податкова гармонізація [11] та звернення уваги на ширше розуміння нерівності та впливу оподаткування на бідність [8].

Таким чином, результати аналізу дозволяють зробити висновок про те, що питання податкового менеджменту постійно знаходиться у полі зору науковців. Їх цікавлять проблеми вибору інструментів податкового регулювання для збалансування інтересів бізнесу, інноваційно-інвестиційного розвитку та зростання добробуту населення країни. Попри те, що ці питання залишаються незмінними, процеси глобалізації вносять до них нові виклики та вимоги. Відтак на сьогодні стоїть завдання пошуку податкових рішень щодо гармонізації інтересів усіх зацікавлених у питанні оподаткування сторін.

5. Методи досліджень

При дослідженні були використані наступні наукові методи:

- метод аналізу при визначенні сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз діяльності з оподаткування;
- метод класифікації при визначенні змісту та видів діяльності у сфері податкового менеджменту;

– метод порівняння при вивченні зарубіжного досвіду, зокрема застосування стимулюючих інструментів оподаткування, державного планування податків та нормативного забезпечення трансфертного ціноутворення.

6. Результати дослідження

Конкретні рішення і дії стосовно розглянутих положень є результатом податкової політики, яку розглядають як [6]:

– один з найважливіших важелів втручання держави в соціально-економічні процеси;
– таку, що становить комплекс економічних, організаційних і правових заходів щодо регулювання податкових відносин.

Схиляємось до думки, що, податковий менеджмент у бізнесі – це дії у межах визначеної у нормативних документах податкової політики, що досить ускладнені численними змінами у податковому законодавстві країни. Для того, щоб виділити найважливіші питання у сфері оподаткування пропонуємо розглянути податковий менеджмент у трьох категоріях, зокрема:

– як систему управління податками;
– як форму підприємництва (корпоративний та персональний податковий менеджмент);
– як визначену категорію людей, соціальний прошарок тих, хто здійснює роботу з управління податками.

Їх стан та особливості застосування на рівні окремого підприємства чи організації визначають передумови для розвитку. В умовах нестабільного податкового законодавства, некваліфікованого персоналу, достатньо зрозумілих і прозорих механізмів адміністрування податку привабливість будь-якого бізнесу стає вкрай низькою. В свою чергу це негативно впливає як на процес розвитку бізнесу, оскільки розвиток без залучення інвестицій неможливий, так і на мотивацію працівників, їхню націленість на результат та самовдосконалення.

В умовах стабільного податкового законодавства податковий менеджмент може бути спрямований на вирішення стратегічних питань інвестування тих чи інших напрямів бізнесу залежно від податкового навантаження напрямку бізнесу чи сфери діяльності.

В умовах української практики податковий менеджмент здебільшого виконує функцію «податкового оптимізатора», тобто інструменту, за допомогою якого підприємству законним шляхом вдається зменшити чи відтермінувати податкове навантаження.

Слід відзначити, що останні три роки відбулися численні позитивні зміни в адмініструванні податків, визначенні бази та об'єктів оподаткування, що призвело до суттєвого спрощення системи оподаткування. Зокрема введено єдиний соціальний внесок (ЄСВ) замість існуючих раніше нарахувань та утримань з заробітної плати, тобто фактично об'єднано внески до пенсійного фонду і фонду соціального страхування. Значного спрощення зазнало адміністрування одного з найсуттєвіших та бюджетонаповнюючих податків до державного бюджету – податку на додану вартість (ПДВ). Запровадження єдиного реєстру податкових накладних дало можливість прозоро здійснювати

контроль за нарахуванням та сплатою цього податку, уникати так званих «податкових ям». Суттєво змінено також процедуру відшкодування з бюджету ПДВ завдяки запровадженню єдиного реєстру. Зазначені зміни сформували можливість в електронному режимі загальнодоступних реєстрів отримувати інформацію про заявлені до відшкодування суми ПДВ та терміни повернення. Такі механізми значно очистили систему адміністрування податків як від недобросовісних платників, так і від корупційної складової з боку контролюючих органів. Адже саме відшкодування ПДВ з бюджету протягом 2000–2013 років було чи не найбільш криміналізованим і корупційним механізмом збагачення окремих олігархічних структур. Саме вимоги зарубіжних донорів, МВФ, інших кредиторів, які поставили жорсткі вимоги щодо адміністрування ПДВ, змусили запровадити цей механізм.

Іншим суттєвим аспектом податкового менеджменту, який зазнав суттєвих змін протягом останніх трьох років, є спеціальний режим оподаткування сільгоспвиробників. Однією з умов МВФ щодо продовження кредитування було висунуто зобов'язання скасування спеціального режиму оподаткування для сільгоспвиробників. А саме, до 2015 року сільгоспвиробники користувалися спеціальним режимом оподаткування ПДВ, який передбачав належний до сплати ПДВ за результатом поданої декларації сплачувати не до бюджету, а на спеціальний рахунок підприємства. Згодом ці кошти сільськогосподарське підприємство мало можливість використовувати для придбання техніки, обладнання, тобто витратити на потреби сільськогосподарської діяльності. Такий механізм давав можливість сільськогосподарським виробникам перебувати в пільгових умовах порівняно з іншими галузями. Це сприяло активнішому розвитку цієї галузі народного господарства порівняно з іншими галузями.

Слід зазначити, що у світі в цілому практика підтримки сільгоспвиробників саме через податкові пільги та дотації є досить поширеною. Суть податкового менеджменту в цьому випадку полягає в наступному: держава шляхом створення спеціального режиму оподаткування зменшує податкове навантаження на певну галузь, робить її більш рентабельною, та інвестиційно привабливою. З 2016 року механізм спеціального режиму дещо змінився, в розпорядження сільгоспвиробників залишалось лише 50 % ПДВ. Решту 50 % сплачувалися до бюджету. З 2017 року спеціальний режим ПДВ ліквідовано, тобто механізм сплати ПДВ є однаковим для всіх підприємств. Натомість було прийнято постанову про надання дотацій сільгоспвиробникам, яка передбачала пропорційне повернення коштів, сплачених до бюджету як ПДВ від сільськогосподарської діяльності. Менеджмент податків у цьому випадку полягає в перерозподілі коштів, які поступають до бюджету від підприємств однієї галузі на користь окремих виробників, які є суттєвими гравцями в цьому сегменті економіки. З боку бізнесу така система перерозподілу коштів вимагала чіткої структуризації виробництва, прозорого розмежування обліку по напрямках діяльності, узгодженого податкового планування.

Наступним важливим кроком, який необхідно здійснити з боку держави в плані податкового менеджменту – це реформування податкового законодавства в частині податку на прибуток.

Останніх п'ять років триває масштабна дискусія щодо необхідності заміни прямого податку на прибуток податком на виведений капітал. На сьогодні в Україні діє норма чинного податкового законодавства, яка передбачає визначення об'єкту оподаткування податку на прибуток та ставку податку. Під об'єктом оподаткування розуміється різниця між доходами та витратами, які в свою чергу визначаються за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НСБО) чи міжнародні стандарти фінансового обліку (МСФО). Основна ставка податку визначена 18 % [12].

На практиці великі компанії для уникнення податкового навантаження реєстрували свої підприємства за кордоном, у країнах з так званою низькою юрисдикцією, тобто там, де ставка податку на прибуток значно нижча, ніж в Україні. Реалізуючи товар, наприклад, на експорт, відвантаження відбувалося з українського підприємства за нульовою маржею, а реальний дохід формувався при продажі від нерезидента, зареєстрованого в так званому офшорі. Це дозволяло уникнути оподаткування реального прибутку і таким чином кошти виводилися з країни, а бюджет не отримував потенційного доходу.

Дещо ускладнило цей механізм уникнення оподаткування запровадження закону про трансфертне ціноутворення, норми якого передбачали визначення контрольованих операцій, тобто операцій між пов'язаними особами та таких, які здійснюються між країнами з низькими юрисдикціями [13]. Однак норми цього закону дають можливість досить вільно трактувати окремі поняття. Зокрема, межа контрольованих операцій, здійснених між одним контрагентом є досить великою (500 млн. дол. на рік). Разом з тим процес розкриття так званого кінцевого бенефіціара, тобто власника компанії через юридичні протиріччя є доволі складним, тому суттєвого прогресу в напрямку контролю за повнотою оподаткування досягти не вдалося.

Одним з альтернативних та досить ефективних варіантів вирішення зазначеної проблеми є заміна податку на прибуток податком на виведений капітал.

Основна ідея податку на виведений капітал полягає у тому, що прибуток, отриманий підприємством, не оподатковується доти, поки він не виплачується власникам у формі дивідендів і прирівняних до них платежів.

Насправді ідея податку на виведений капітал не нова. Ця модель оподаткування з 2000 року працює в Естонії, яка в рейтингу Doing Business за легкістю ведення бізнесу займає 12 місце (для порівняння, Україна – 76-е).

В Україні ця модель уперше була запропонована в ліберальному законопроекті № 3357 [14], багато положень якого втілилися потім у Законі № 909 [15]. Ідея податку на виведений капітал виявилася для України занадто революційною, тому багатьма була прийнята у штики, як у парламенті, так і в уряді. Розійшлися думки й в експертному середовищі. Тож рік тому ця ідея виявилася непрохідною. Однак його автори активно співпрацюють з Комітетом Верховної Ради з питань податкової та митної політики з метою його впровадження.

Будь-який бізнес існує, насамперед, щоб заробляти гроші для власника (а інакше це не бізнес, а щось інше). Поки гроші обертаються в бізнесі, вони створюють додану вартість, забезпечують робочі місця, надходження до бюджету від ПДВ і податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), наповнюють Пенсійний фонд. Вилучати частину прибутку на цьому етапі не лише безглуздо, а й навіть шкідливо для економіки в перспективі – вважають ідеологи податку на виведений капітал. І тому пропонують брати податок уже «на виході» – коли гроші відправляються до власника у вигляді дивідендів або інших благ.

Ідея, як бачимо, добра. Важливо те, як вона буде реалізована. Розглянемо ключові положення проекту цього закону.

Якщо говорити саме про операції з виведення капіталу, то до них належать:

- виплата дивідендів на користь неплатника податку на виведений капітал;
- виплати в грошовій і натуральній формі на користь власника корпоративних прав, навіть якщо вони не оформлені як дивіденди.

Крім того, до операцій з виведення капіталу прирівнюються виплати:

- процентів, комісій за позиками на користь пов'язаних осіб – нерезидентів;
- страхових платежів на користь нерезидентів;
- фінансової допомоги неплатникові податку на виведений капітал, а також безоплатне надання товарів, робіт, послуг;
- будь-які нецільові виплати в грошовій та/або натуральній формі, що здійснюються неприбутковими організаціями (причому для них це загрожує втратою «неприбуткового» статусу);
- інвестицій в об'єкти за межами України, як у грошовій, так і негрошовій формі;
- роялті;
- внесків до статутного капіталу, довірче управління або в спільну діяльність, перераховані/передані неплатникам податку на виведений капітал у грошовій та/або натуральній формі;
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, поставлені неплатникам цього податку.

Передбачено операції, за якими потрібно буде самотійно робити донарахування податку, зокрема:

- контрольовані операції в рамках трансфертного ціноутворення, умови яких не відповідають принципу «витягнутої руки»;
- роялті на користь офшорних нерезидентів або тих, у країні яких роялті не оподатковується, і за правами, які вперше виникли в Україні;
- продаж товарів неплатникам податку на виведений капітал (тут використовуватимуться звичайні ціни).

Платники податку – юридичні особи-резиденти та постійні представництва нерезидентів. Що ж до юридичних осіб-нерезидентів, то щоб працювати з ними в Україні, резидент зобов'язаний буде впевнитися, що нерезидент відкрив тут постійне представництво.

Передбачені ставки податку у розмірі 15 % – для операцій з виведення капіталу безпосередньо власникам (дивіденди та інші прямі виплати в грошовій та натуральній формі, навіть якщо вони не оформлені як дивіденди). Ставка у розмірі

20 % – для операцій, які прирівнюються до виведення капіталу, і для донарахувань демонструють принцип справедливості. Мова йде про приховане виведення капіталу під усякі «проценти та роялті офшорним нерезидентам», що передбачає вищу ставку податку – 20 %. Офіційна сплата дивідендів зменшує ставку податку на 5 відсоткових пунктів нижче, а у випадку повернення інвестиції в межах первісного внеску до статутного капіталу – не сплачуєш нічого.

До переваг застосування такої моделі оподаткування слід віднести:

- 1) створення стимулів для ділової та інвестиційної активності. Як показав досвід Естонії, до країни відразу збільшився приплив іноземних інвестицій;
- 2) у підприємств немає необхідності занижувати фінансовий результат, а отже, фінансова звітність підприємств може стати більш прозорою й привабливою для інвесторів і банків;
- 3) податкові зобов'язання легко перевіряти, адже операції, що віднесені до об'єкта оподаткування, складно приховати. Податківцям досить буде проконтролювати факт наявності таких операцій.

Опоненти такого підходу до оподаткування ставлять зустрічні критичні запитання:

1. Якщо цей податок такий ефективний, то чому його дотепер не впровадила жодна країна, крім Естонії? У більшості розвинених економік світу справляється корпоративний податок, що є аналогом нашого податку на прибуток.
2. Чим закрити діру в бюджеті, яка неминуче утворюється після відмови від податку на прибуток? Адже в Естонії так і трапилося: спочатку надходження від нового податку виявилися вдвічі менше, ніж від податку на прибуток.
3. Чи не будуть компанії просто «переводити в готівку» кошти, прикриваючись купівлею яких-небудь фіктивних послуг, замість того щоб сплачувати податок на виведений капітал? Хоча тут якраз відповідь є: при ставці податку 15 % вже немає ніякого сенсу ризикувати.
4. Відпаде потреба у спрощеній системі оподаткування: загальна система сама по собі спроститься. Хіба що з ПДВ треба буде щось вирішувати. Адже нинішня 3-я група єдиного податку зі ставкою 5 % без ПДВ – єдиний вихід для бізнесу у сфері послуг, консалтингу та ІТ, де ПДВ перетворюється на 20 % з обороту через відсутність вхідного податку.

Отже, на сьогодні податковий менеджмент запровадження податку на виведений капітал замість існуючого податку на прибуток є предметом обговорення як в колах бізнесу, так і державних структур, які відповідають за повноту наповнення бюджету.

Ще одним важливим аспектом податкового менеджменту, на який варто звернути увагу, є агресивне з боку держави податкове планування. Більшість країн світу не просто розуміють, а й порахували, скільки втрачають державні бюджети від агресивного податкового планування. Розуміння проблеми важливіше за пошук відповідей, як з цим боротися. Видається, в Україні ще не сформоване розуміння впливу агресивного податкового планування на бюджет країни. Більшість дискусій точиться навколо податкової реформи, тоді як прибутки без будь-яких обмежень переміщуються за кордон. Чинні міжнародні конвенції про уникнення подвійного оподаткування застосовують із зловживаннями не лише мультинаціональні корпорації, а й «внутрішні інвестори» – часто задля легалізації доходів, отриманих

злочинних шляхом. Більшість таких конвенцій застарілі і містять звільнення від оподаткування в Україні.

Уперше проблеми подвійного оподаткування обговорювалися у 1910 році на Міжнародній фінансовій конференції в Брюсселі. Цього ж року була створена Ліга націй, яка напрацювала перші типові проекти конвенції про уникнення подвійного оподаткування та міжнародного співробітництва в сфері адміністрування податків. З середини 1950-х років центром міжнародного податкового співробітництва стає Податковий комітет Організації економічного співробітництва та розвитку – ОЕСР. Очевидно, настав час змін, адже перед урядами країн стоять нові виклики: подвійне неоподаткування прибутків та переміщення оподаткування прибутків до юрисдикцій з низьким оподаткуванням. Результатом змін є розроблення заходів щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон [9, 16].

Левову частку світового ВВП зараз становлять мультинаціональні корпорації. Якщо раніше для цілей податкового планування часто використовувалася внутрішня мережа компаній в одній країні, то зараз компанії швидко переходять на нову операційну модель з матричною системою управління та інтегрованими мережами поставок на регіональному та глобальному рівнях. Цьому сприяють розвиток сервісної складової та електронна комерція. Бізнесу стає простіше: виробництво не мусить перебувати за місцезнаходженням клієнтів. У фокусі уваги корпорацій тепер низька собівартість та податкові преференції. Це спонукає власників бізнесу до агресивного податкового планування.

Втрата державних податкових надходжень через агресивне податкове планування мультинаціональних корпорацій об'єднала світ навколо пошуку ефективних інструментів боротьби з виведення прибутку з-під оподаткування. Так народився план дій ОЕСР та «Великої двадцятки» – BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), метою якого є протидія агресивному податковому плануванню, боротьба з розмиванням податкової бази і виведенням прибутку з-під оподаткування [17].

У плані дій BEPS дії ОЕСР по протидії розмиванню податкової бази та виводу прибутку з-під оподаткування, які сформовано у 15 кроків. Деякі з цих заходів вимагають перегляду правил трансфертного ціноутворення. Інші заходи потребуватимуть внесення змін до двосторонніх податкових конвенцій про уникнення подвійного оподаткування. Це може бути досягнуто за допомогою спеціального багатостороннього інструменту та змін внутрішнього податкового законодавства. В цілому план дій BEPS не є обов'язковим для держав, проте виконання так званого мінімального стандарту – чотирьох обов'язкових кроків з 15 – виконувати необхідно.

З метою побудови ефективної співпраці з імплементації плану дій створено всеохоплюючу платформу – BEPS-асоціацію. 22 листопада 2016 року Україна подала заявку на вступ до BEPS-асоціації з 1 січня 2017 року, чим підтвердила готовність спільно з більшістю країн боротися з агресивним податковим плануванням та захищати свої податкові надходження.

Члени асоціації BEPS напрацьовують подальші рекомендації для країн стосовно цих кроків. Очевидно, що зміни стосуватимуться модельної конвенції ОЕСР про уникнення подвійного оподаткування, а також внутрішнього законодавства в частині розширення вимог до документації з трансфертного ціноутворення. Також обговорюється питання обміну податковими роз'ясненнями між країнами. Україна, яка долучилася до BEPS-асоціації, матиме право брати участь у дискусії як на рівні комітету ОЕСР з питань оподаткування, так і на рівні регіональних зустрічей стосовно податкової політики та адміністрування.

Сучасний світ стає все більше глобалізований, а бізнес оцифрованим. Технології розвиваються стрімко, що не тільки створює широкі можливості для розвитку бізнесу, але й створює нові виклики. Поширення криптовалют, запуск безпілотних ракет, могутні транснаціональні компанії на базі ІТ ресурсу – це лише одна сторона прогресу. З другого боку потужні DOS-атаки на сервери, що призводить до знищення інформації та фактичної втрати засобів управління.

Слід зазначити, що успіх реалізації рішень у сфері податкового менеджменту залежить від кадрового питання, зокрема всебічного професійного розвитку та підвищення кваліфікації працівників. Також важливим є запровадження принципів корпоративної культури та соціальної відповідальності, що формують середовище партнерства, підтримки та врахування інтересів усіх зацікавлених сторін у процесі податкового управління та регулювання.

7. SWOT-аналіз результатів досліджень

Strengths. Розглянуті питання податкової діяльності, яке цікавило суспільство у всі часи його розвитку, бо економіки, яким вдавалось вирішити цю розподільчу функцію між доходами підприємців та державою досягли добробуту і стійкості розвитку. Показана, що механізми сплати податків, які стимулюють підприємницьку діяльність дозволяють зацікавити інвестора, сприяють притоку капіталу у розвиток. Усвідомлення принципів відповідальності, справедливості, запровадження інструментів державного планування податків є визначальними чинниками економічного розвитку.

Weaknesses. Підкреслено, що податкова діяльність була і залишається на грані інтересів господарюючих суб'єктів і держави. Гармонізація цього зв'язку залежить від багатьох чинників, про які йшла мова у цій роботі:

- удосконалення податкового регулювання;
- покращення державного податного планування;
- вирішення питання трансфертного ціноутворення;
- оподаткування прибутку підприємства;
- ряду пов'язаних із ними питань корупції, зокрема, моральної поведінки платників податків.

Зазначені складові податкової діяльності на сьогодні є її слабкими сторонами і потребують вирішення.

Opportunities. Вивчення і використання досвіду оподаткування країн, які досягнули успіху у даному питанні заслуговує на увагу, оскільки створює умови для формування конкурентних переваг, зокрема, за рахунок:

- формування відповідального бізнесу;
- створення позитивного іміджу;
- досягнення добробуту як на рівні окремого підприємства, так і суспільства.

Threats. Показано, що податки – важливий інструмент стимулювання розвитку як економіки окремого підприємства, так і країни загалом. Прагнучи конкурувати на зарубіжних ринках, українські підприємства повинні дотримуватись вимог законодавства зарубіжних країн та бути відповідальними за свою податкову діяльність. Для цього необхідно вивчати, імплементувати, дотримуватись не тільки українських, але і зарубіжних норм податкового регулювання. Це створює і ризики діяльності, і додаткові витрати, і вимагає залучення професійних експертів та фахівців.

Інтегруючись у світовий економічний простір українські підприємства повинні вирішувати свої завдання, зокрема із врахуванням сучасних вимог податкового менеджменту.

8. Висновки

1. Аналізування світових ресурсів з питання податкового менеджменту дозволили виділити такі важливі для української економіки питання, які вимагають вирішення:

- адміністрування податку;
- реформування податкового законодавства в частині податку на прибуток;
- державне податкове планування;
- трансфертне ціноутворення.

2. Проведений аналіз тенденцій податкових змін звертає увагу на доцільність змін податку на прибуток від діяльності та створення відповідно більш сприятливих як для розвитку підприємств, так і для держави умов оподаткування шляхом введення податку на виведений капітал. Заслуговує на увагу питання уникнення подвійного оподаткування, а також удосконалення внутрішнього законодавства в частині розширення вимог до документації з трансфертного ціноутворення.

3. Визначено, що перспективні напрями удосконалення податкового менеджменту лежать у площині трьох взаємодіючих сфер діяльності підприємства, яка регламентована певними правовими нормами фінансово-бюджетної діяльності та відповідними законодавчими актами держави, і визначає:

1) встановлення інструментів виконання податкових зобов'язань суб'єктів податкових правовідносин;

2) прийняття науково-обґрунтованих важелів поточного втручання в хід виконання бюджетів держави стимулюючого характеру, зокрема і за рахунок виконання норм податкового законодавства та імплементатії міжнародних норм;

3) розроблення стимулюючих механізмів оподаткування на основі збалансування інтересів підприємства і держави із врахуванням досвіду, який демонструє успішні результати у даному питанні.

Література

1. Doing Business-2018. Ukraine v reitynhu svitovoho banku lehkosti vedennia biznesu // Hromadska spilka «Ekonomichnyy dyskusiynny klub». 09.11.2017. URL:

<http://edclub.com.ua/analityka/doing-business-2018-ukrayina-v-reytyngu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu> (Last accessed: 14.01.2018).

2. Petrunia Yu. Podatkovi instrumenty rehuliuвання ekonomichnykh protsesiv // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovo-ekonomichnoho universytetu. 2012. Vol. 5. P. 59–66.

3. Hodovanets O., Ambryk L. Podatkove rehuliuвання investytsiinoi diialnosti yak faktor ekonomichnoho zrostannia // Svit finansiv. 2011. Vol. 1. P. 135–143.

4. The Effect of Corporate Taxes on Investment and Entrepreneurship / Djankov S. et al. // American Economic Journal: Macroeconomics. 2010. Vol. 2, No. 3. P. 31–64. doi: <http://doi.org/10.1257/mac.2.3.31>

5. Iliashenko V. A. Podatkova systema: problemy opodatkuvannia ta shliakhy udoskonalennia // Nauka i ekonomika. 2014. No. 1 (33). P. 13–18.

6. Iliashenko V. A. Podatkova polityka v systemi rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy // Ekonomika ta derzhava. 2013. Vol. 8. P. 22–24.

7. Supporting the Development of More Effective Tax Systems: A Report to the G-20 Development Working Group by the IMF, OECD, UN and World Bank. 2011. URL: <https://www.oecd.org/ctp/48993634.pdf> (Last accessed: 20.01.2018).

8. Stewart M. Global Trajectories of Tax Reform: Mapping Tax Reform in Developing and Transition Countries // SSRN Electronic Journal. 2002. doi: <https://doi.org/10.2139/ssrn.319200>

9. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. doi: <http://doi.org/10.1787/20769717>

10. Global Beps Report 2018: Impact of Beps Across Taxand Jurisdictions. 2018. URL: <http://www.taxand.com/wp-content/uploads/2018/04/Global-BEPS-Report-2018.pdf>

11. Sorensen P. B. Company Tax Reform in the European Union // International Tax and Public Finance. 2004. Vol. 11, No. 1. P. 91–115. doi: <http://doi.org/10.1023/b:itax.0000004778.63592.96>

12. The Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 2755VI from December 2, 2010. URL: <https://docs.dtkr.ua/doc/1011.47.0?page=38>

13. On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Improvement of Tax Control of Transfer Pricing: Law of Ukraine No. 72-VIII from December 28, 2014. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/72-19>

14. Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine Concerning Liberalization of Tax No. 3357 from October 26, 2015 // The Verkhovna Rada of Ukraine. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56874 (Last accessed: 19.01.2018).

15. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Legislative Acts of Ukraine on Balancing Budget Revenues in 2016: Law of Ukraine No. 909-VIII from December 24, 2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>

16. On measures to counteract the reduction of the tax base and the transfer of profits abroad: Decree of the President of Ukraine No. 180/2016 from April 28, 2016. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/1802016-19966>

17. Pryiednannia Ukrainy do Planu BEPS // Visnyk. Ofitsiino pro podatky. 2017. No. 41 (945). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006198-priyednannya-ukrayini-do-planu-beps>